

به نام خدا

شورای عالی استانها

سرفصل‌ها:

- ۱- وظایف و اختیارات شوراها
- ۲- ساختار و تشکیلات شوراها
- ۳- بودجه و امور مالی شوراها
- ۴- ضرورت اهمیت و راهکارهای برقراری تعامل

تهیه و تدوین:

مرکز آموزش و پژوهش شورای عالی استانها

تیرماه ۱۳۸۶

فهرست مطالب

ردیف	عنوان	گردآوری	صفحه
۱	فصل اول: وظایف و اختیارات	محمدتقی معینی	۲
۱-۱	آشنایی با سازمان اداری و تشکیلات شهرداریها		۴
۲-۱	شرح وظایف شورای اسلامی شهر در امور سازمانی، تشکیلاتی و مالی شهرداریها		۵
۳-۱	مراحل استخدام در شهرداری		۶
۴-۱	ضوابط حاکم بر کارکنان شهرداری		۷
۵-۱	نمودار سازمانی شهرداریها از درجه یک تا درجه دوازده		۸ - ۱۶

ردیف	عنوان	گردآوری	صفحه
۲	فصل دوم: ساختار و تشکیلات شوراهای	کوچکیان	۱۷
۱-۲	سلسله مراتب شورایی		۱۷
۲-۲	ساختار درونی شورای شهر		۱۷
۳-۲	کمیسیونهای شورا		۱۸
۴-۲	دبیرخانه شوراها		۱۸
۵-۲	وظایف و اختیارات شورای شهر الف) وظایف شورا در قبال شهرداری ب) وظایف فراتر از شهرداری شورای شهر		۱۹ - ۲۰

ردیف	عنوان	گردآوری	صفحه
۳	فصل سوم: بودجه و امور مالی	کوچکیان	
۱-۳	امور مالی شهرداریها		۲۱
۲-۳	سرفصلهای هزینههای عمرانی		۲۲
۳-۳	شرح سرفصلهای هزینههای جاری شهرداری		۲۲
۴-۳	برنامه آینده شهرداریها و شوراهای اسلامی شهر		۲۲
۵-۳	اصلاح فرآیندها		۲۳
۶-۳	درآمدهای پایدار		۲۳ - ۲۴

فهرست مطالب

ردیف	عنوان	گردآوری	صفحه
۴	فصل چهارم: ضرورت اهمیت و راهکارهای برقراری تعامل شوراهای در سطوح محمدرضا طالبی چهارگانه نژاد		
۱-۴	مقدمه		۲۶
۲-۴	ضرورت وجود تعامل بهینه درون‌گروهی در شوراهای (سطح اول)		۲۷
۳-۴	اصول و معیارهای اساسی تعامل درون‌گروهی شوراهای		۲۸
۴-۴	ضرورت و معیارهای تعامل شوراهای شهر با شهرداری‌ها (سطح دوم)		۲۸ - ۲۹
۵-۴	ویژگی و معیارهای تعامل مطلوب و بهینه شوراهای با شهرداری‌ها		۲۹
۶-۴	برای ایجاد و گسترش چنین تعاملی با شهرداری لازم است راهکارهای زیر پیگیری شود		۳۰
۷-۴	ضرورت‌ها، معیارها و راهکارهای تعامل شوراهای با قوای حاکمیتی (سطح سوم)		۳۰ - ۳۱
۸-۴	شوراهای در چه حوزه‌هایی نیازمند تعامل با دستگاه‌ها می‌باشند		۳۲
۹-۴	دستگاه‌ها و نهادهایی که در سطح محلی یا ملی شوراهای با آنها ارتباط و تعامل دارند		۳۲
۱۰-۴	اهم معیارها و ضوابط تعامل شوراهای با دستگاه‌های دیگر		۳۳
۱۱-۴	ضرورت معیارها و راهکارهای تعامل شوراهای با مردم (سطح چهارم)		۳۳
۱۲-۴	اهم معیارها و اصول تعامل مطلوب شوراهای با مردم		۳۴
۱۳-۴	پیشنهاد راهکارها برای تحقق تعامل مطلوب شوراهای و مردم و جلب مشارکت شهروندان		۳۴
۱۴-۴	نتیجه‌گیری		۳۵

بسمه تعالی

مقدمه:

شوراها در ایران که تجلی‌گاه حکومت محلی و دخالت مردم در تعیین سرنوشت خود به حساب می‌آیند. با توجه به مدت زمانی که از تشکیل آنها می‌گذرد دارای تجربه‌های مختلفی است که از نظر کیفی نیز هرچه از زمان آن می‌گذرد بر غنای آن افزوده می‌شود. خودباوری ناشی از شکل‌گیری این سازمان محلی جنبه‌ای در خور توجه و شایان ذکر است. هرچند که عمر این نهاد حدود هشت سال بوده و این زمان برای پویایی نهادی مردمی همراه با محدودیت‌های زیاد، بسیار کم است اما هرچه هست قدم مبارکی است.

آموزش شوراهای اسلامی شهرها، یکی از مسائل بسیار اساسی و مهم به منظور جلوگیری از آسیب‌زدگی‌های جدی محسوب می‌شود و در عرصه توسعه نیروی انسانی نیز عامل اصلی توسعه تلقی می‌گردد. آموزش را می‌توان عامل اصلی و اساسی رشد کیفی و کمی نیروی انسانی ماهر و تشکیل سرمایه انسانی تلقی نمود. آموزش موجب ارتقای کیفیت و بهبود مهارت‌های انسانی و استعدادها می‌شود که نهایتاً سبب تشکیل سرمایه انسانی می‌گردد و روند پیشرفت و توسعه اقتصادی، اجتماعی جامعه را تسریع می‌کند. به عبارت دیگر آموزش را می‌توان به هر نوع فعالیتی که کیفیت و بازدهی نیروی کار را بالا ببرد و نتیجه سطوح درآمدزای آتی را افزایش دهد، اطلاق کرد.

شوراهای اسلامی شهر و روستا به حکم مأموریت و ساختارشان، معمولاً دارای همگونی و هماهنگی نظم و قالب اداری و سازمانی نیستند و در عین حال تازه‌تأسیس و نوپا هستند و اعضاء و منتخبان آنها سطوح مختلف سنی و مهارت‌های متفاوتی دارند که همین موضوع آموزش شوراهای بسیار ضروری می‌سازد. که در جهت هدایت و ارتقاء فکری اعضاء انجام می‌پذیرد. شورای عالی استان‌های کشور براساس ماده ۷۸ مکرر ۲ بند ۷ آن مکلف گردیده است، برنامه‌ریزی به منظور آموزش شوراهای و آشنایی اعضاء شوراهای با وظایف خویش از طریق برگزاری دوره‌های کوتاه‌مدت کاربردی در قالب امکانات موجود کشور انجام دهد در همین راستا آموزش مقدماتی را در قالب شیوه‌نامه اجرایی با همکاری وزارت کشور در سطح کشور شروع نموده که انشاء... با اجرای این آموزش که در قالب

۵ محور:

۱- وظایف و اختیارات شوراهای اسلامی

۲- ساختار و تشکیلات سازمانی شوراهای اسلامی

۳- بودجه و امور مالی شهرداری و شوراهای

۴- تعامل شوراهای با سطوح مختلف

۵- کمیسیون‌های تخصصی شوراهای به صورت یکسان

به شوراهای اسلامی کشور ارائه خواهد شد که امید است بتوان با اجرای این برنامه در دانش، نگرش و مهارت اعضاء محترم شوراهای کشور برای رسیدن به اهداف عالیه شورا تحول اساسی

ایجاد نمود. ۴/۳۱/۵۰

مرکز آموزش و پژوهش شورای عالی استان‌ها

آشنایی با سازمان اداری و تشکیلات شهرداری‌ها

وظایف شورای اسلامی شهر در امور سازمانی، تشکیلاتی و مالی
شهرداری

تنظیم: محمد تقی معینی

مشاور منابع انسانی شورای عالی استان‌ها

مرداد ۱۳۸۶

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	آشنایی با سازمان اداری و تشکیلات شهرداری‌ها
۲	شرح وظایف شورای اسلامی شهر در امور سازمانی، تشکیلاتی و مالی شهرداری
۳	مراحل استخدام در شهرداری
۴	ضوابط استخدامی حاکم بر کارکنان شهرداری‌ها
۵	نمودار سازمانی شهرداری‌های درجه یک، دو و سه
۶	نمودار سازمانی شهرداری‌های درجه چهار و پنج
۷	نمودار سازمانی شهرداری‌های درجه شش
۸	نمودار سازمانی شهرداری‌های درجه هفت
۹	نمودار سازمانی شهرداری‌های درجه هشت
۱۰	نمودار سازمانی شهرداری‌های درجه نه
۱۱	نمودار سازمانی شهرداری‌های درجه ده
۱۲	نمودار سازمانی شهرداری‌های درجه یازده
۱۳	نمودار سازمانی شهرداری‌های درجه دوازده

به نام خدا

آشنایی با سازمان اداری و تشکیلات شهرداری‌ها

در اجرای ماده ۵۴ قانون شهرداری مصوب ۱۳۴۵ که تصریح می‌کند:
"سازمان اداری شهرداری‌ها به نسبت بودجه، درآمد و حجم کار شهرداری از طرف شهرداری با اطلاع انجمن شهر تهیه و پس از تصویب وزارت کشور به موقع اجرا گذاشته خواهد شد."

شهرداری‌ها مکلفند هر نوع وضع، اصلاح و تغییر تشکیلات و مقررات استخدامی را با موافقت قبلی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی (مستند به تبصره ذیل ماده ۱۱۲ قانون استخدام کشوری) تهیه و پس از تأیید رسمی شورای اسلامی شهر از طریق حوزه معاونت امور عمرانی استانداری ذی‌ربط به معاونت برنامه‌ریزی و توسعه سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور جهت تصویب نهایی ارسال نمایند.
یکی از علل انعطاف‌ناپذیری سازمان اداری شهرداری‌ها، موضوع درجه‌بندی آنهاست که توسط وزارت کشور انجام یافته است. وزارت کشور در درجه‌بندی شهرداری‌ها، ضوابط زیر را در نظر گرفته است.

۱- جمعیت

۲- درآمد

۳- وسعت شهر

۴- تعداد خانواده

۵- وجود تأسیسات و تجهیزات

۶- قدرت جلب توریست

۷- موقعیت‌های خاص سیاسی و اجتماعی

شرح وظایف شورای اسلامی شهر در امور سازمانی، تشکیلاتی و مالی شهرداری

- تصویب آیین‌نامه‌های پیشنهادی شهرداری پس از رسیدگی و با رعایت دستورالعمل‌های وزارت کشور
- تصویب اساسنامه مؤسسات و شرکت‌های وابسته به شهرداری با تأیید و موافقت وزارت کشور
- نظارت بر حسن اداره و حفظ سرمایه و دارایی‌های نقدی، جنسی و اموال منقول و غیرمنقول شهرداری
- نظارت بر حساب درآمد و هزینه به گونه‌ای که مخل جریان عادی امور شهرداری نباشد.
- تأیید صورت جامع درآمد و هزینه شهرداری که هر شش ماه یکبار توسط شهرداری تهیه می‌شود و انتشار آن برای اطلاع عموم و ارسال نسخه‌ای از آن برای وزارت کشور.
- تصویب بودجه، اصلاح و متمم بودجه و تفریح بودجه سالانه شهرداری و مؤسسات و شرکت‌های وابسته به شهرداری با رعایت آیین‌نامه مالی شهرداری‌ها و همچنین تصویب بودجه شورای شهر.
- تصویب وام‌های پیشنهادی شهرداری پس از بررسی دقیق نسبت به مبلغ، مدت و میزان کارمزد
- تصویب معاملات و نظارت بر آنها.
- تصویب لوایح برقراری یا لغو عوارض شهر و همچنین تغییر نوع و میزان آن با در نظر گرفتن سیاست عمومی دولت که از سوی وزارت کشور اعلام می‌شود.
- تصویب نرخ خدمات ارائه شده توسط شهرداری و سازمان‌های وابسته به آن با رعایت آیین‌نامه مالی و معاملاتی شهرداری.
- تصویب نرخ کرایه حمل و نقل درون‌شهری

شهرداری‌ها به عنوان مهم‌ترین عناصر مدیریت شهری از جایگاه خاصی در سازمان‌های اداری کشوری برخوردار هستند.

شهرداری‌ها به لحاظ طبقه‌بندی‌های حقوق اداری جزء «مؤسسه‌های عمومی غیردولتی» محسوب می‌شوند و اقتدار و رسمیت آن ناشی از رأی نمایندگان مردم است و در قلمرو وظایف خود دارای استقلال عمل است.

مراحل استخدام در شهرداری:

- ۱- اعلام نیاز شهرداری با توجه به بودجه پیش‌بینی شده و مصوب:
- ۲- وجود پست ثابت سازمانی بالاتصدی
- ۳- کسب مجوز از شورای اسلامی شهر ذی‌ربط
- ۴- اخذ موافقت معاونت امور عمرانی استانداری ذی‌ربط
- ۵- رعایت سهمیه استخدامی خاص ایثارگران و معلولان
- ۶- برگزاری آزمون کتبی و مصاحبه تخصصی
- ۷- انتشار آگهی استخدام در روزنامه

*** انتصاب ترفیعات، انتقال، مأموریت:**

با عنایت به ضرورت بررسی شایستگی، استعداد و توانایی فیزیکی و ذهنی افراد همچنین رعایت شرایط احراز مشاغل از نظر تحصیل و تجربه، کلیه موارد جابه‌جایی‌های پرسنل در شورای امور اداری و استخدامی شهرداری‌ها و کمیته اجرایی طرح طبقه‌بندی مشاغل طرح و تصمیمات مقتضی مبتنی بر قوانین و مقررات جاری اتخاذ می‌گردد.

طبق نظر وزارت کشور، شهرداری های ایران به دوازده درجه تقسیم شده اند که به ترتیب از کوچکترین شهرداری که درجه یک نام گرفته است شروع و به بزرگترین شهرداری در درجه دوازده ختم می شود.

اجرای طرح طبقه بندی مشاغل و همچنین سازمان تفصیلی اداری آنها با توجه به درجه بندی شهرداری ها امکان پذیر گردیده است.

ضوابط استخدامی حاکم بر کارکنان شهرداری ها

مستخدمین شهرداری ها و سازمان های تابعه (به استثنای شهرداری تهران) از لحاظ استخدامی و نظام حمایتی به سه دسته به شرح زیر تقسیم می شوند.

الف- مستخدم ثابت که براساس تصویب نامه های مورخ ۱۳۶۸/۲/۱۳ و ۱۳۸۱/۱۲/۱۴ هیأت محترم وزیران برای تصدی یکی از پست های ثابت سازمانی استخدام شده باشد و حقوق و مزایای آنان مطابق قانون نظام هماهنگ پرداخت محاسبه می گردد.

ب- مستخدمین رسمی دولت مشمول قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۴۵/۳/۳۱ (اعم از نیروهای ثابت یا مأمورین دستگاه های اجرایی)

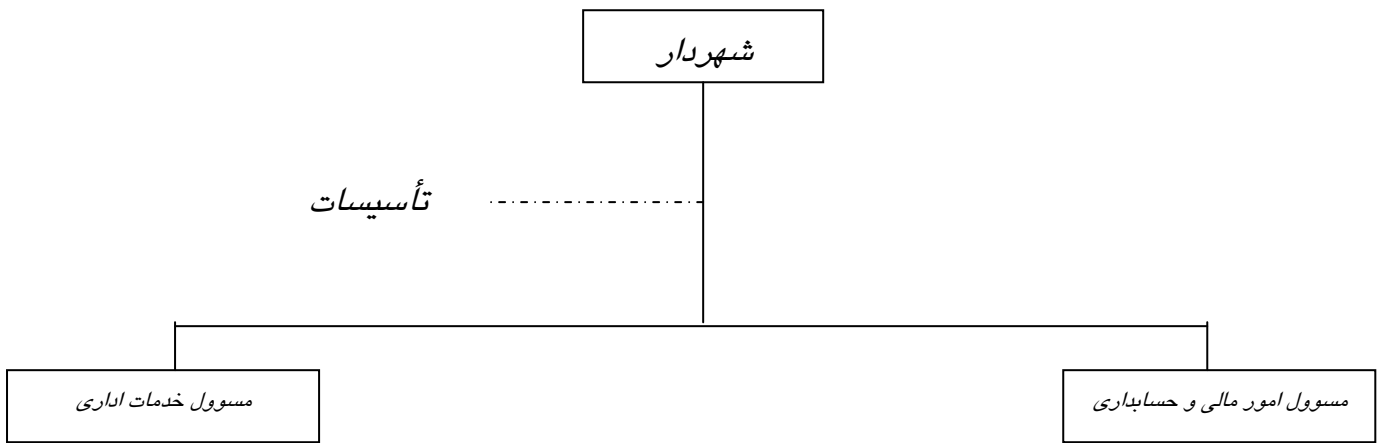
ج- مستخدم موقت که برای انجام کارهای مشخص و در مدت معین به خدمت شهرداری درمی آیند و قانون کار و تأمین اجتماعی بر آنان حاکم است.

ورود به خدمت

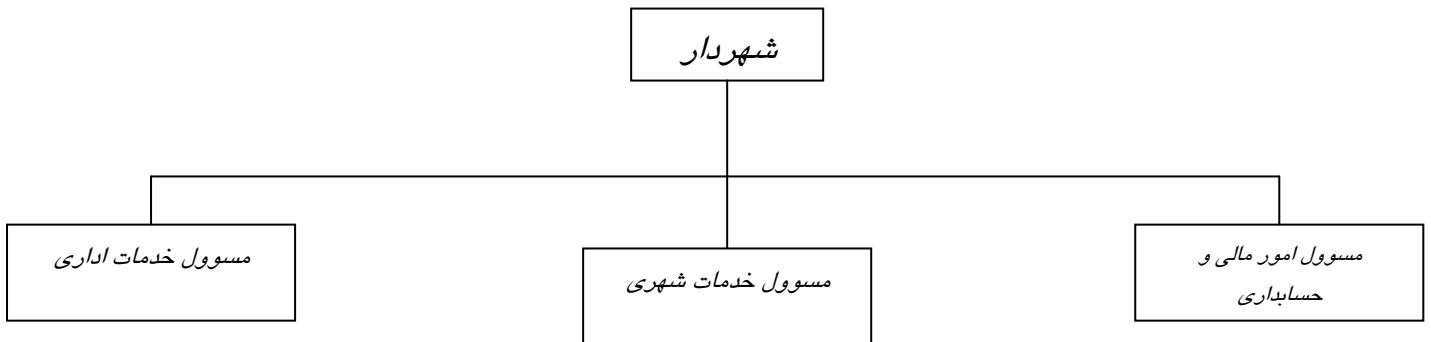
داوطلبان استخدام در شهرداری باید دارای شرایط عمومی استخدام (شرط سنی حداقل ۱۸ سال تمام و حداکثر ۴۵ سال تمام، تابعیت جمهوری اسلامی ایران، انجام خدمت وظیفه عمومی یا معافیت دایم قانونی، عدم سوء پیشینه، عدم اعتیاد، شرط تحصیلی) باشند.

استخدام برای تصدی پست های ثابت سازمانی از طریق آزمون و مسابقه به عمل می آید. متقاضیان استخدام در شهرداری که در آزمون ورودی پذیرفته شده اند یک دوره آزمایشی به مدت حداقل شش ماه و حداکثر دو سال طی خواهند نمود و صلاحیت اخلاقی، اعتقادی و سیاسی آنان بایستی توسط هسته گزینش تأیید گردد.

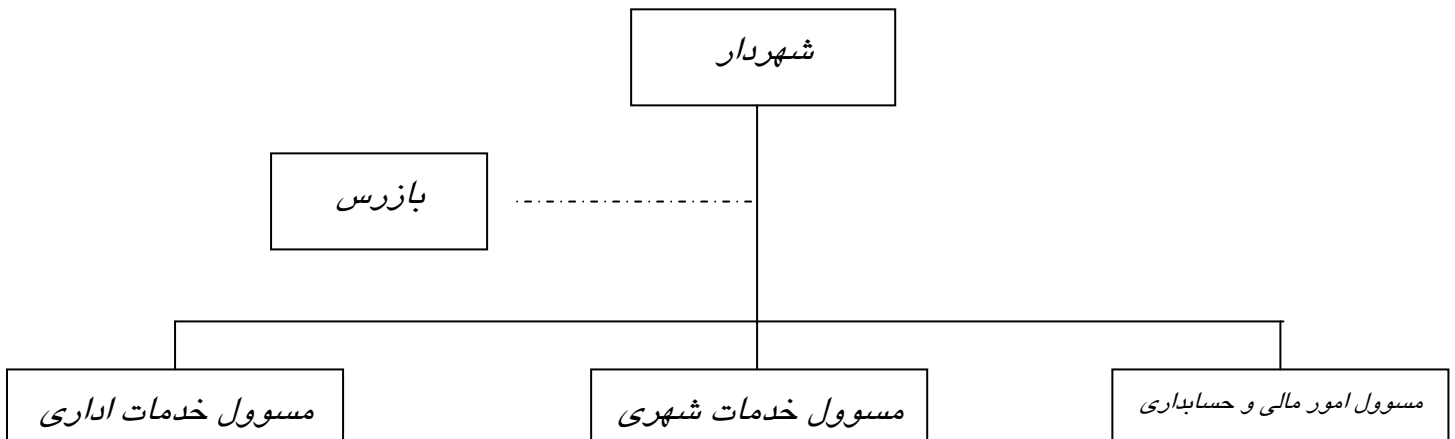
نمودار سازمانی شهرداری‌های درجه یک

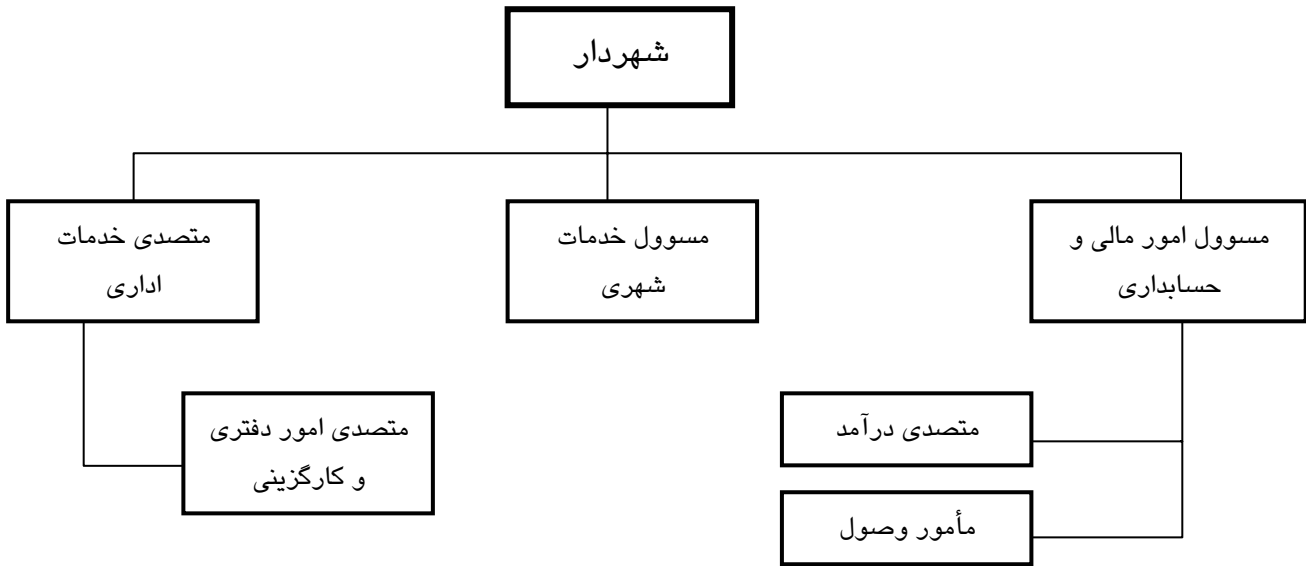
نمودار سازمانی شهرداری‌های درجه ۲

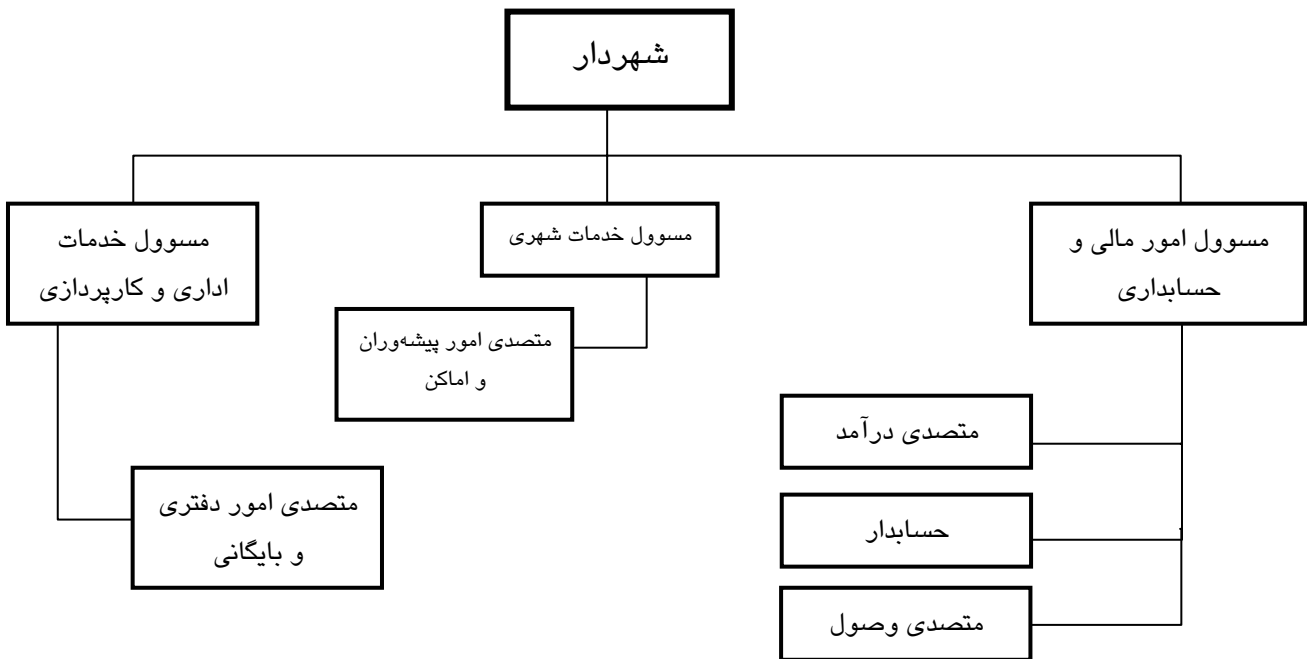
نمودار سازمانی شهرداری‌های درجه ۳

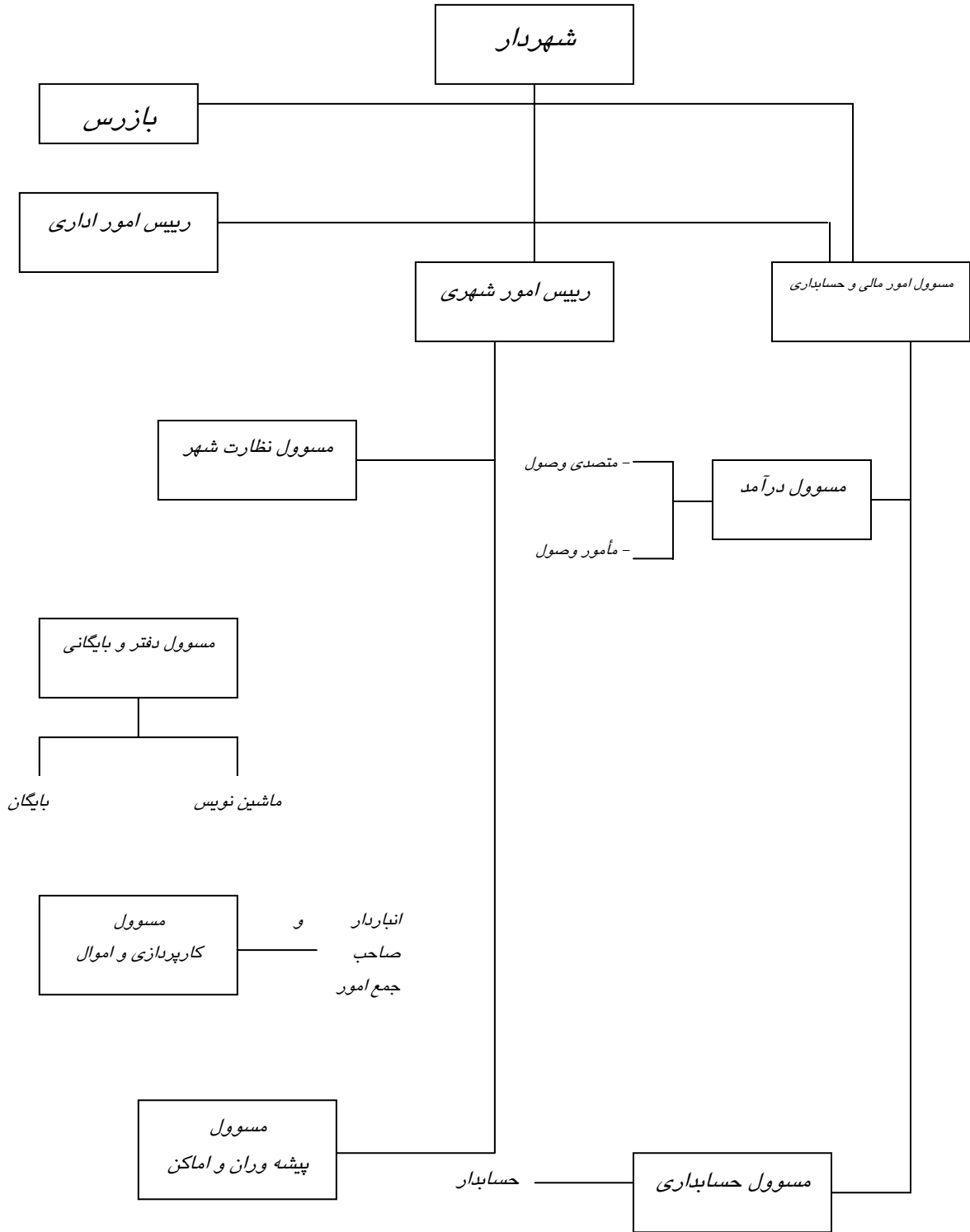
نمودار سازمانی شهرداری‌های درجه ۴

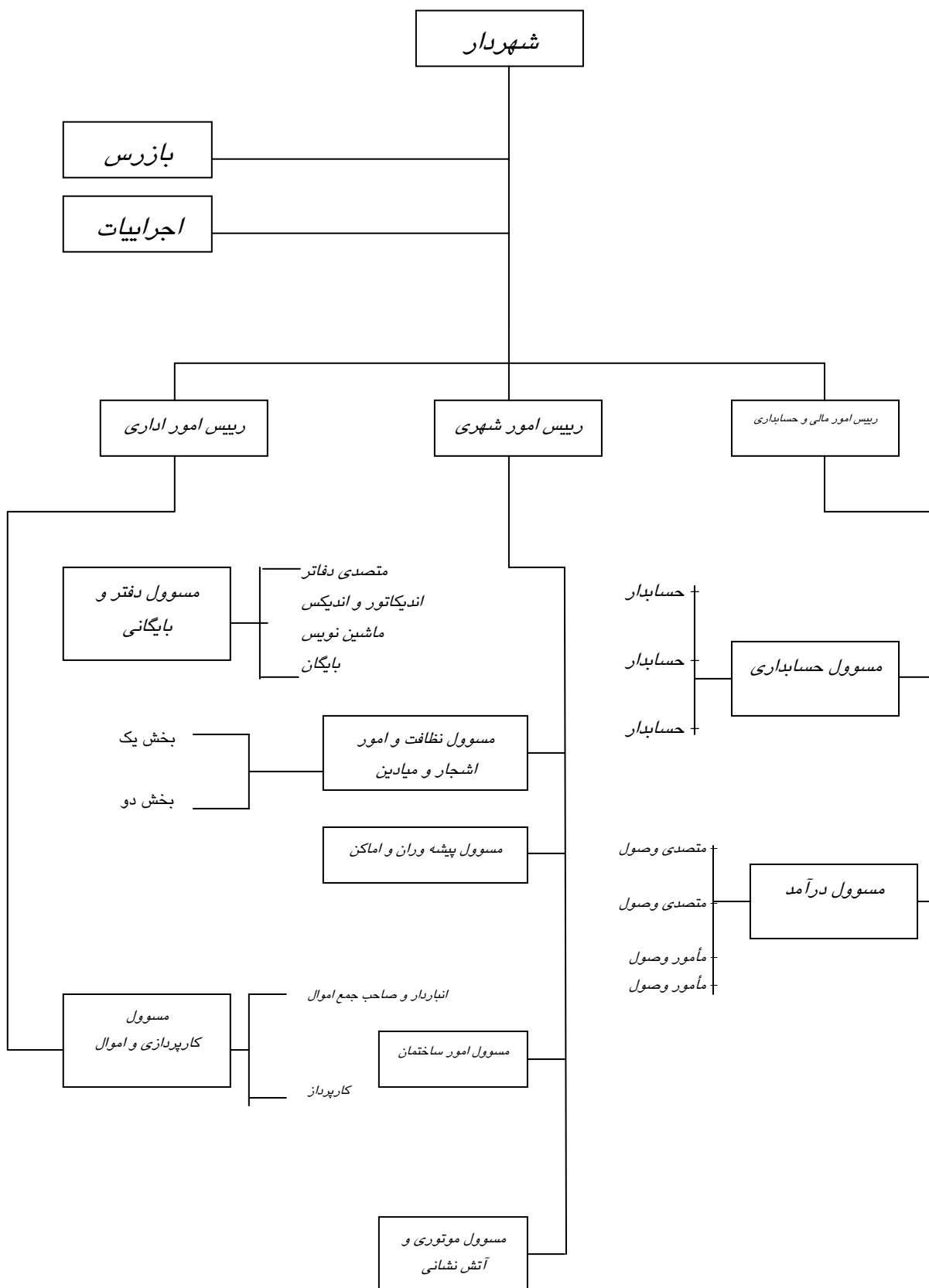
نمودار سازمانی شهرداری‌های درجه ۵

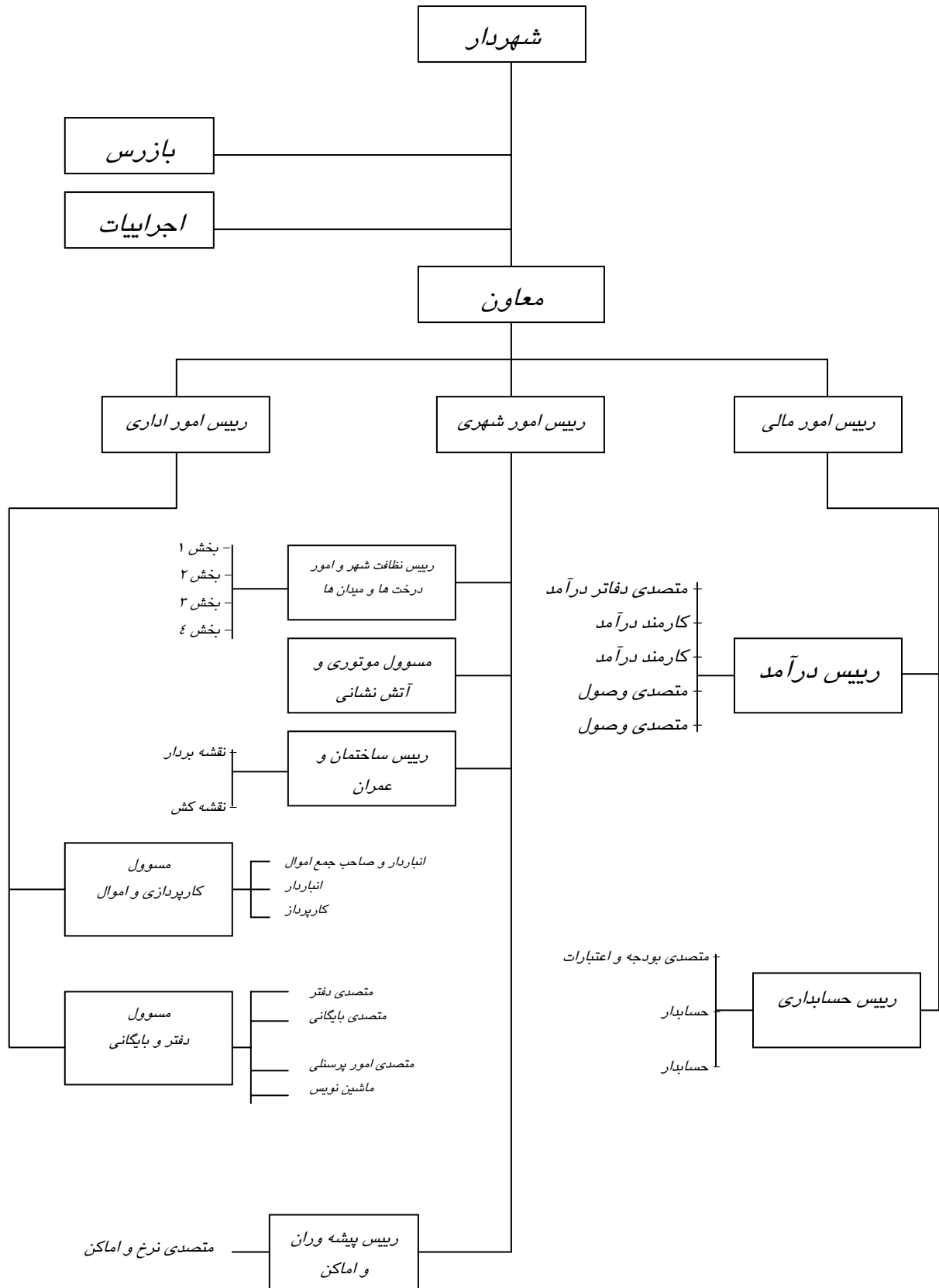
نمودار سازمانی شهرداری های درجه شش

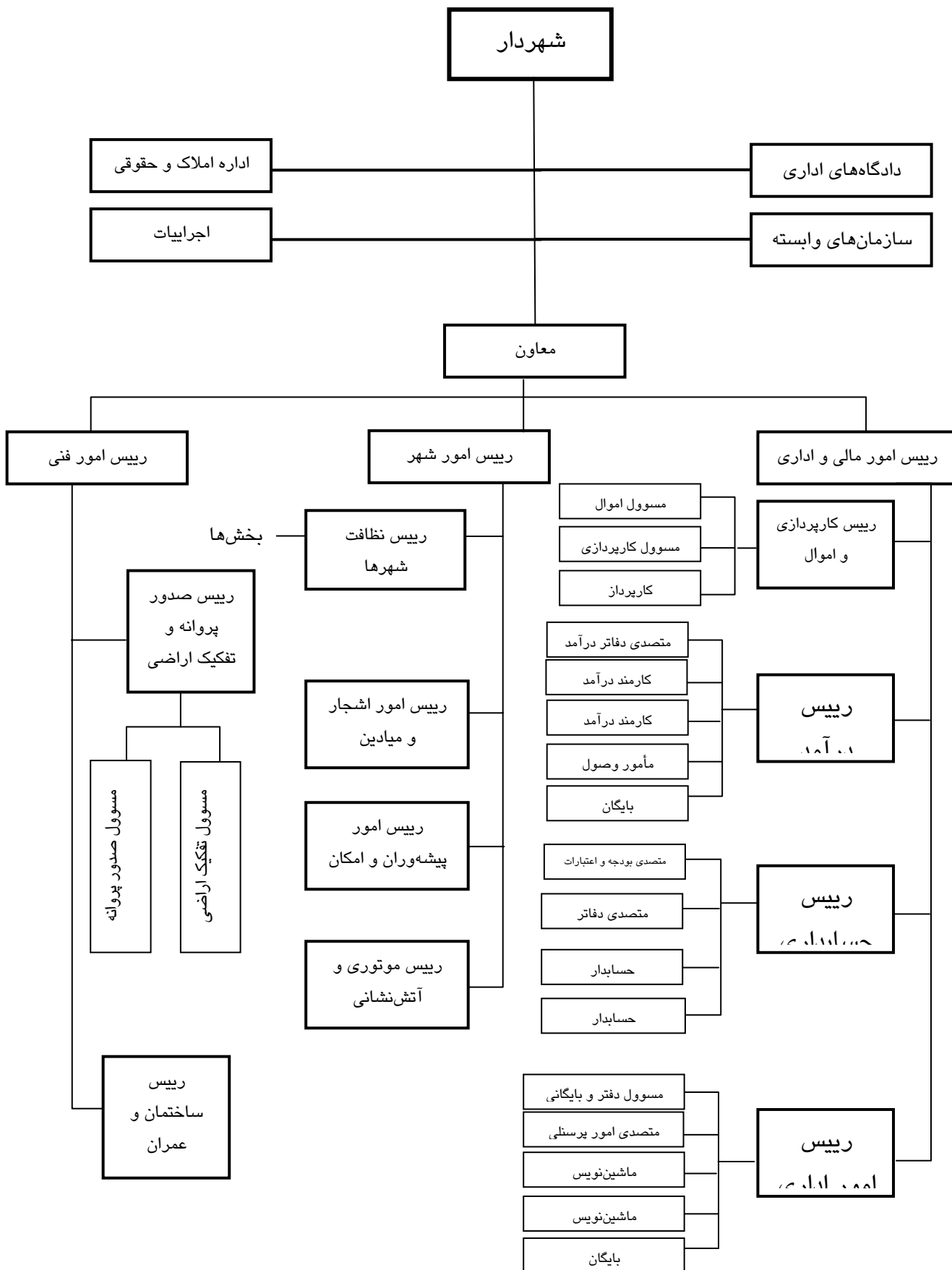
نمودار سازمانی شهرداری های درجه هفت

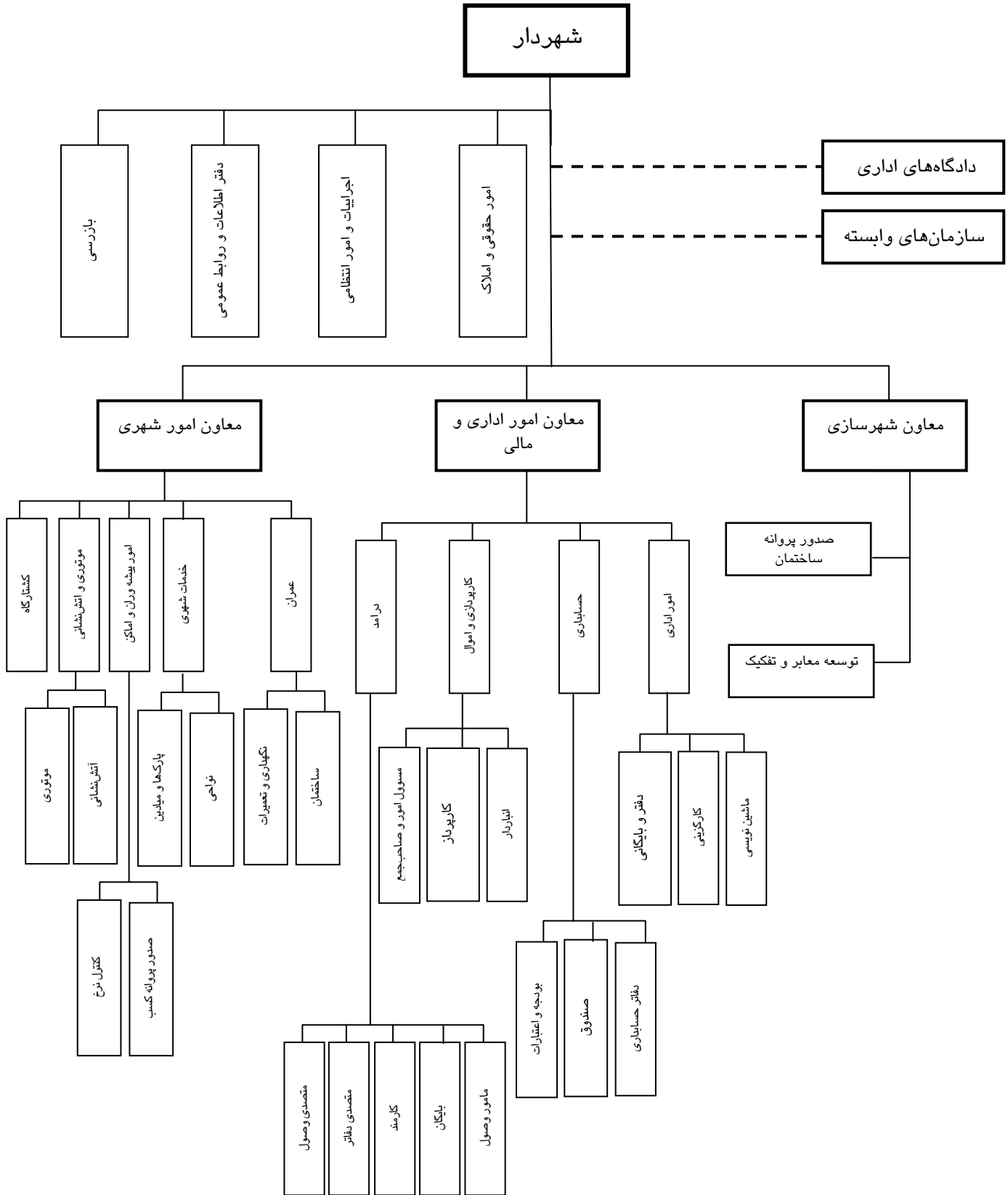
نمودار سازمانی شهرداری های درجه هشت

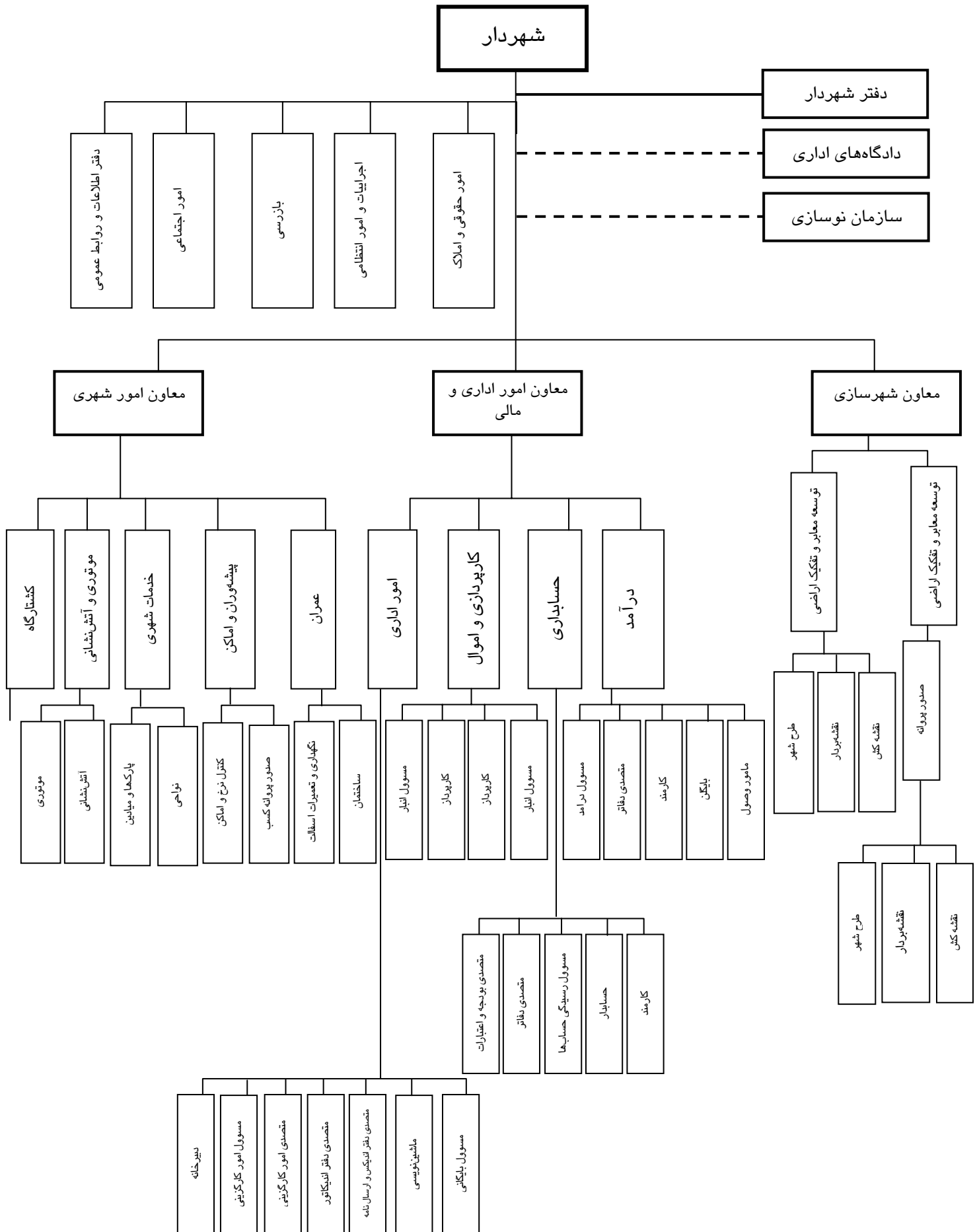
نمودار سازمانی شهرداری‌های درجه ۹

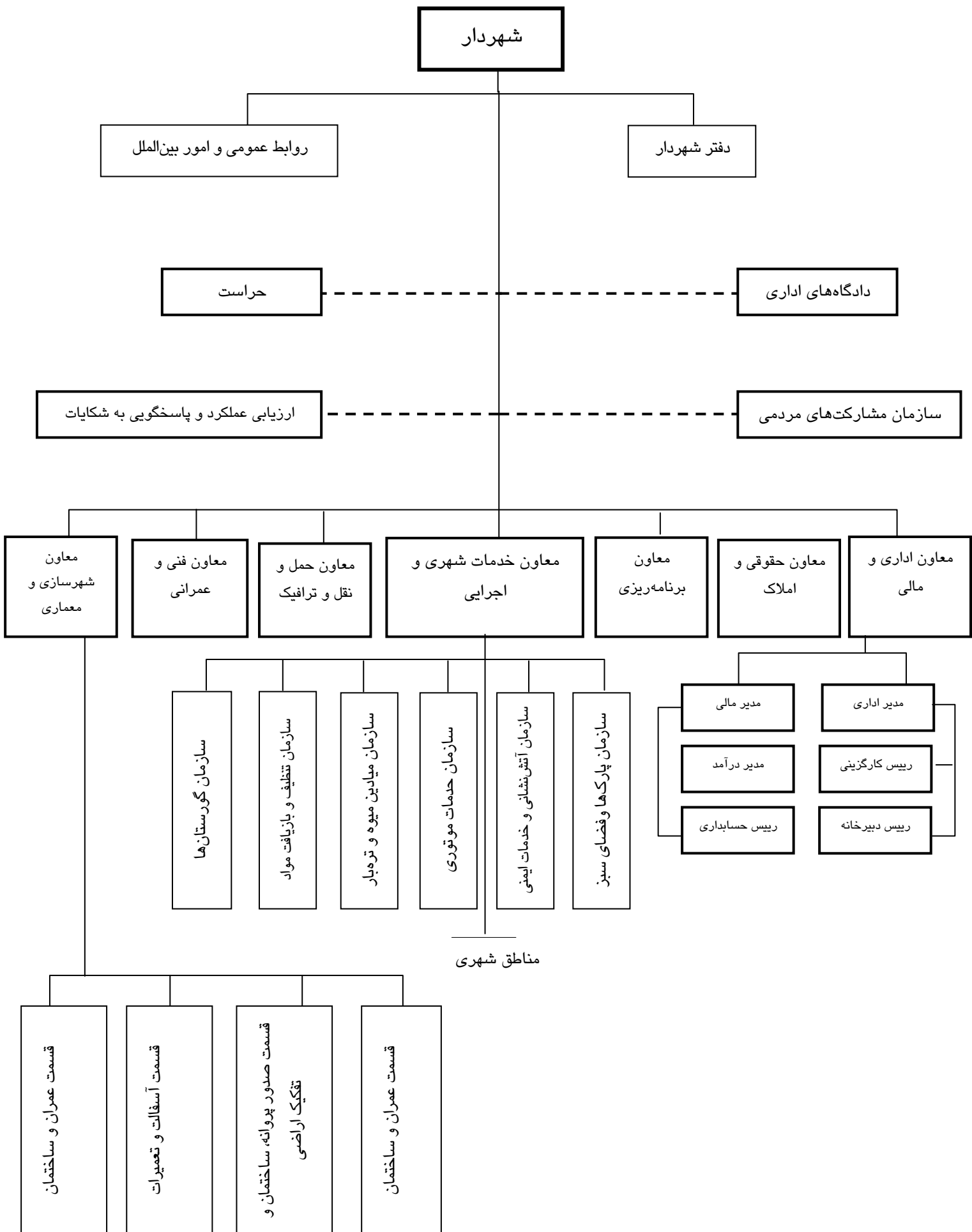
نمودار سازمانی شهرداری‌های درجه ۱۰

نمودار سازمانی شهرداری‌های درجه ۱۱

نمودار سازمانی شهرداری‌های درجه ۱۲

ساختار و تشکیلات

شوراها

تهیه و تدوین: کوچکیان

کارشناس امور شوراها و وزارت کشور

ساختار و تشکیلات شوراهای اسلامی شهر

شوراها از ارکان تصمیم‌گیری کشورند که به لحاظ ساختاری در سلسله مراتب شورایی وظایف و اختیاراتی را در قبال یکدیگر دارند و در ساختار و تشکیلات درونی از تقسیم کار برای انجام وظایف در بین اعضا برخوردار می‌باشند. همچنین در طول دوره فعالیت خود و به طور مستمر وظیفه ارتباط ارگانیک با مردم حوزه انتخابیه خود را دارند.

سلسله مراتب شورایی

شوراها جزایر پراکنده و دور از هم نمی‌باشند. شوراهای پایه که عبارت از شورای عشایری، شورای روستا و شورای شهر هستند به طور مستقیم از سوی مردم محل تعیین و سایر رده‌های بالایی شوراها که به طور غیرمستقیم و از سوی شوراها فرودست و پایه تعیین می‌شوند از نظر ساختاری دارای ویژگی‌های زیر می‌باشند:

- هریک از رده‌های شورایی فرادست به استناد قانون اساسی ج.ا.ا. در رده‌های اجرایی کشور که از قبل و براساس قوانین موضوعه مسئول اجرایی از سوی دولت منصوب شده است تشکیل می‌شود.
- شوراهای فرادست موظف به همکاری با مسئولین اجرایی و نیز نظارت بر فعالیت‌های محلی آنان در حدود قانون و مقررات می‌باشند.
- شوراهای فرادست وظیفه پشتیبانی و رفع مشکلات فعالیت شوراهای فرودست را دارا می‌باشند و اصلی‌ترین وظیفه آنها پشتیبانی و تقویت شوراهایی که با آراء مستقیم مردم تعیین می‌شوند، خواهد بود.

ساختار درونی شورای شهر

به منظور انجام هرچه مطلوب‌تر امور در شورا و تقسیم کارها برای انجام وظایف ارکان شورا سمت‌هایی همچون رئیس و نایب رئیس، منشی و سخنگو تعریف شده است که در این بین مهم‌ترین وظایف بر عهده رئیس می‌باشد که این وظایف به شرح زیر است:

۱- مسئولیت امور اداری

تقسیم کار میان اعضا و کمیسیون‌ها و صدور احکام و مسئولیت اعضای دبیرخانه شورا (به استناد بندهای ۱، ۴ و ۸ ماده ۶ آیین‌نامه اجرای تشکیلات شورای شهر مصوب ۱۳۸۷/۱/۱۱)

۲- مسئولیت تنظیم امور مالی و بودجه شورا

(به استناد بندهای ۱ و ۱۱ ماده ۶ آیین‌نامه فوق)

۳- پیگیری امور مربوط به جلسات شورا

تعیین دستور جلسه، زمان و نوع جلسه و اداره جلسات (مستند به ماده ۶ آیین‌نامه مصوب
۱۳۸۴/۱/۲۴ و بندهای ۲، ۳ و ۴ ماده ۶ آیین‌نامه ۱۳۷۸/۱/۱۱)

۴- مکاتبات شورا

امضاء کلیه مکاتبات (بند ۱۳ ماده ۶ آیین‌نامه ۱۳۷۸/۱/۱۱)

۵- تنظیم ارتباط شورا با شهرداری و شهردار

این ارتباط در قالب ابلاغ و پیگیری مصوبات و در صورت لزوم ابلاغ اعتراض از عملکرد
شهردار و یا شهرداری که از سوی اعضای شورا تشخیص داده می‌شود، خواهد بود (بندهای ۵
و ۱۲ ماده ۶ آیین‌نامه ۱۳۷۸/۱/۱۱)

کمیسیون‌های شورا

کمیسیون‌های تخصصی شورا موظف به طرح موارد ارجاعی از سوی شورا و انجام کار
کارشناسی با استفاده از نظرات تکمیلی مراجع ذی‌ربط به روی هریک از موارد دستور کار و
ارایه نتایج حاصل در قالب پیش‌نویس مصوبات به شورا برای تصمیم‌گیری در آن زمینه
می‌باشند.

ترکیب، چگونگی اداره و حدود و وظایف هریک از کمیسیون‌های مزبور با تصویب شورای
عالی استان‌ها تعیین می‌شود (ماده ۹ و تبصره آن آیین‌نامه ۱۳۸۴/۱/۲۴)
این کمیسیون‌ها در موضوعات عدیده‌ای همچون برنامه و بودجه، امور مالی و اداری،
طرح‌ریزی شهری، امور فنی و عمرانی، امور اجتماعی، خدمات شهری، حمل و نقل و مانند اینها
تشکیل می‌شود.

دبیرخانه شورا

دبیرخانه شورای شهر وظایف متنوعی را بر عهده دارد که از آن جمله می‌توان به موارد زیر
اشاره کرد که تحت نظارت رئیس شورا به آن خواهد پرداخت:

- انجام کلیه امور مربوط به کارشناسی لازم برای موضوعات مطروحه در جلسات شورا و
کمیسیون‌ها

- انجام مقدمات لازم برای تشکیل جلسات شورا و کمیسیون‌ها و امور مربوط به دعوت از
مدعوین به شورا

- ثبت و نگهداری نامه‌های شورا و تهیه متن‌های لازم مکاتبات

- پیگیری تشکیل جلسات شورا و کمیسیون‌ها

- پشتیبانی و تهیه و تدارک اقلام مورد نیاز شورا

وظایف و اختیارات شوراهای شهر

شوراهای شهر نهادی برای مدیریت، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی امور محلی در چارچوب مقررات و قوانین موضوعه می‌باشد.

وظایف شورا متکی بر قانون و مقررات موضوعه منبعت از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است که به لحاظ موضوعی در محورهای ذیل قابل اشاره است:

۱- نظارت بر عملکرد مسئولین اجرایی حوزه انتخابیه که شکل بارز آن نظارت بر عملکرد شهردار در حوزه شهری می‌باشد.

۲- جلب و همکاری مردم در انجام هرچه بهتر امور

۳- ارائه نظرات و پیشنهادهای برای اجرای هرچه بهتر امور به مسئولین اجرایی دستگاه‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی

۴- مشارکت و همکاری با دستگاه‌های اجرایی دولتی و عمومی غیردولتی برای انجام مطلوب‌تر وظایف دستگاه‌ها و سازمان‌ها

به طوری که مشاهده می‌شود وظایف شورای شهر در ارتباط با شهرداری‌ها تنها ناظر بر بخشی از وظایف و اختیارات شورای شهر می‌باشد و شورا متولی کلیه وظایفی است که قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران از طریق قوانین موضوعه عادی برعهده آنان قرار داده است می‌باشند که در حوزه مدیریت شهری و منطقه‌ای، قابل طرح و بررسی می‌باشد.

لذا وظایف شورای شهر در دو بخش

الف- وظایف شورا در قبال شهرداری

ب- وظایف فراتر از شهرداری شورا

قابل احصا و بررسی می‌باشد.

الف- وظایف شورا در قبال شهرداری

۱- انتخاب شهردار و نظارت بر عملکرد شهردار، مدیران وی و اموال و دارایی‌های شهرداری بدون دخالت در امور جاری شهرداری

۲- تصویب کلیه مقررات شهری ملحوظ در حدود وظایف، تصویب اساسنامه‌ها، صورت‌های

مالی، برقراری و لغو عوارض، کلیه وام‌ها، خرید، فروش و سایر فعالیت‌های شهرداری و

نظارت بر حسن اجرای مصوبات و تأیید هر یک از اقدامات شهرداری در این موارد

۳- شرکت در کمیسیون‌های مختلف

۴- دفع موانع بر سر راه فعالیت سالم شهرداری از طریق مصوبات و رایزنی با نهادها و سازمان‌های مختلف

۵- ایجاد زمینه‌ها رشد مطلوب شهر از طریق همکاری در تهیه طرح‌های هادی، جامع و تفصیلی شهر

ب- وظایف فراتر از شهرداری شورای شهر

۱- جلب مشارکت مردم در کلیه امور مصرح در قوانین

۲- نظارت بر اموری که از طریق قوانین در سایر حیطه‌های شهری از دستگاه‌های اجرایی دولت منتزع و به شهرداری و یا سازمان‌ها و نهادهای وابسته به آن واگذار می‌شود.

۳- تهیه طرح‌ها و پیشنهادهای لازم و ارایه به مسئولین

۴- همکاری با مسئولین اجرایی در انجام هرچه مطلوب‌تر وظایف آنان

۵- ایجاد و یا همکاری در ایجاد انجمن‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد

۶- نظارت بر کلیه امور محلی همچون بهداشت، تماشاخانه‌ها و اماکن عمومی

۷- اعلام عمومی برنامه‌های شورا به مردم

بودجه و امور مالی

تهیه و تدوین: کوچکیان

کارشناس امور شوراها و وزارت کشور

بودجه و امور مالی

الف- امور مالی شهرداری ها

تعریف شهرداری:

شهرداری (براساس ماده ۵ قانون محاسبات عمومی کشور) سازمانی عمومی و غیردولتی است که دارای استقلال و شخصیت حقوقی بوده و تحت نظر شورای شهر که منتخب مردم است و نظارت دولت از طریق وزارت کشور برای انجام وظایفی که در قانون شهرداری آمده، تأسیس شده است.

ماده ۶۸- بودجه و تخصیص اعتبارات

قانون شهرداری به استثنای موارد زیر که از محل درآمدهای مستمر شهرداری پرداخت خواهد شد، با توجه به احتیاجات و مقتضیات محل به پیشنهاد شهرداری به تصویب انجمن شهر رسیده باشد و در هر صورت میزان اعتبارات عمرانی نباید از چهل درصد بودجه سالانه کمتر باشد.

ماده ۲۳- آیین نامه مالی شهرداری

بودجه سالانه شهرداری عبارت است از: یک برنامه جامع مالی که در آن کلیه خدمات و فعالیتها و اقداماتی که باید طی سال مالی انجام شود همراه با برآورد مبلغ و میزان مخارج و درآمدهای لازم برای تأمین هزینه انجام آنها پیش بینی می شود و پس از تصویب انجمن شهر قابل اجرا است.

سرفصل های هزینه های عمرانی

کد ۳۰۱-۰۰۰ برنامه ریزی توسعه شهری
کد ۳۰۲-۰۰۰ برنامه بهبود هدایت و رفع آب های سطحی
کد ۳۰۳-۰۰۰ برنامه بهبود عبور و مرور
کد ۳۰۴-۰۰۰ برنامه ایجاد تأسیسات حفاظتی
کد ۳۰۵-۰۰۰ برنامه بهبود محیط شهری
کد ۳۰۶-۰۰۰ برنامه ایجاد اماکن ورزشی و فرهنگی
کد ۳۰۸-۰۰۰ برنامه ایجاد سایر تأسیسات شهری
کد ۳۰۸-۰۰۰ برنامه تأسیسات درآمدزا

شرح سرفصل‌های هزینه‌های جاری شهرداری

فصل ۱: هزینه‌های پرسنلی
فصل ۲: هزینه‌های اداری
فصل ۳: هزینه‌های سرمایه‌ای
فصل ۴: هزینه‌های انتقالی

برنامه آینده شهرداری‌ها و شوراهای اسلامی شهر

- ۱- اصلاح قانون و مقررات و بازنگری آنها
- ۲- پیگیری ایجاد سیستم مدیریت واحد شهری و یکپارچه
- ۳- افزایش اختیارات و مسئولیت‌های شوراهای شهر در جهت حل سریع مسائل شهر و شهرداری
- ۴- اصلاح مکانیزم‌های تحقق درآمدها و کاهش هزینه‌ها (به منظور افزایش توان اجرای پروژه‌های زیربنایی)
- ۵- تدوین برنامه‌های استراتژیک بلندمدت جهت میل به اهداف عالیه
- ۶- اصلاح ساختار بودجه، مدیریت مالی و تأمین منابع مورد نیاز
- ۷- تعیین نقش مناسب دولت در اداره امور شهرها به جهت پشتیبانی لازم از طرح‌های زیربنایی.

ماده ۲۹- آئین‌نامه مالی شهرداری‌ها، درآمد شهرداری‌ها را به شش طبقه زیر تقسیم کرده است:

- ۱- درآمدهای ناشی از عوارض عمومی (درآمدهای مستمر)
- ۲- درآمدهای ناشی از عوارض اختصاصی
- ۳- بهای خدمات و درآمدهای مؤسسات انتفاعی شهرداری
- ۴- درآمدهای حاصله از وجوه اموال شهرداری
- ۵- کمک‌های اعطایی دولت و سازمان‌های دولتی
- ۶- اعانات و کمک‌های اهدایی اشخاص و سازمان‌های خصوصی و اموال و دارایی‌هایی که به طور اتفاقی یا به موجب قانون به شهرداری تعلق می‌گیرد.

ماده ۶۷- شهرداری مکلف است منتهی تا آخر روز دی‌ماه بودجه سالیانه خود را به انجمن شهر پیشنهاد نماید و انجمن نیز باید قبل از اسفندماه هر سال آن را رسیدگی و تصویب کند و همچنین

شهردار موظف است تفریغ بودجه هر سال را تا آخر اردیبهشت ماه سال بعد به انجمن تسلیم و انجمن نیز باید تا آخر خرداد ماه آن را رسیدگی و تصویب نماید.

اصلاح فرآیندها: روش‌های انجام کار و توسعه فن‌آوری اداری در قالب هفت برنامه اصلی به تصویب هیئت وزیران رسیده است.

- ۱- برنامه منطقی نمودن اداره شهرداری‌ها
- ۲- برنامه تحول در ساختارهای تشکیلاتی شهرداری‌ها
- ۳- برنامه تحول در نظام‌های مدیریتی
- ۴- برنامه تحول در نظام‌های استخدامی
- ۵- برنامه آموزش و بهسازی نیروی انسانی دولت
- ۶- برنامه و اصلاح فرآیندها، روش‌های انجام کار و توسعه فن‌آوری اداری
- ۷- برنامه ارتقاء و حفظ کرامت مردم در نظام اداری

درآمدهای پایدار:

تعریف درآمد پایدار: درآمدی که تحت تأثیر رکود اقتصادی و رونق اقتصادی نباشد و در هر دوره فعالیت‌های اقتصادی همواره روند یکنواخت و ثابتی را داشته و به یکباره کاهش نداشته و همه جامعه آماری را پوشش دهد. از جمله

عوارض نویسازی: عوارض اصناف، عوارض برق، آب، گاز و تلفن

عوارض اتومبیل: عوارض سوخت، عوارض بر فروش و تولیدات

درآمدهای پایدار بایستی مستمر و همیشگی باشند و نیازی به اخذ مجوز و درخواست انحصار نداشته و خواست مصرف‌کننده در آن تأثیرگذار نباشد.

ماده ۲۶- آئین‌نامه مالی شهرداری

در این زمینه تصریح دارد که مسئولیت تنظیم بودجه شهرداری و مراقبت در حسن اجرای آن و همچنین تنظیم تفریغ بودجه به عهده شهردار و مسئول امور مالی است (مدیر امور مالی یا رئیس حسابداری بسته به وضع تشکیلات شهرداری) و واگذاری این وظیفه از طرف شهردار به هر یک از مأموران دیگر شهرداری رفع مسئولیت نخواهد کرد.

ضرورت و راهکارهای برقراری تعامل شوراهای سطوح ۴ گانه

تهیه و تدوین: محمدرضا طالبی نژاد

مشاور شورای عالی استانها

مقدمه:

نگاهی دقیق‌تر به ماهیت، ساختار، وظایف و اختیارات قانونی شوراهای اسلامی شهر و روستا نشان می‌دهد که اساساً شورا نهادی اجتماعی، با وظایف و مأموریت‌های متنوع و متکثر و در سطوح مختلف مدیریتی از جمله تصمیم‌سازی، تصمیم‌گیری، مشورت‌دهی، برنامه‌ریزی و تقنین محلی، اجرا و نظارت در حوزه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، خدماتی، رفاهی، بهداشتی، عمرانی، ورزشی، آموزشی و ... می‌باشد. علاوه بر آن انتظارات، مطالبات و نیازهای موکلین شوراها چندوجهی، متنوع و مترکم در حوزه‌های مختلف می‌باشد. در فقدان مدیریت واحد شهری طبیعی است برای پاسخ‌گویی به این نیازها در حوزه‌های ذکرشده علاوه بر شوراها دستگاه‌ها، سازمان‌ها و نهادهای متعددی دارای مسئولیت و اختیارات قانونی بوده و فعالیت‌ها و اقداماتی از جانب آنها نیز صورت می‌گیرد. بنابراین شوراها اگر بخواهند به آنچه که قانون خواسته، آنچه که مطالبات و انتظارات شهروندان است عمل کنند، نیازمند پیش‌نیازهای مختلف می‌باشند. یکی از اصلی‌ترین و مهم‌ترین ملزومات و پیش‌نیازهایی که شوراها برای تحقق مأموریت قانونی خود نیاز دارند وجود تعامل و ارتباطی قانونمند، منطقی، پایدار و نهادینه در سطوح مختلف می‌باشد. این سطوح عبارتند از:

۱- سطح درون‌گروهی: منظور تنظیم مناسبات، تقسیم کار و چگونگی تعامل اعضای شوراها در درون مجموعه شورا براساس سازوکارهای قانونی و منطقی می‌باشد.

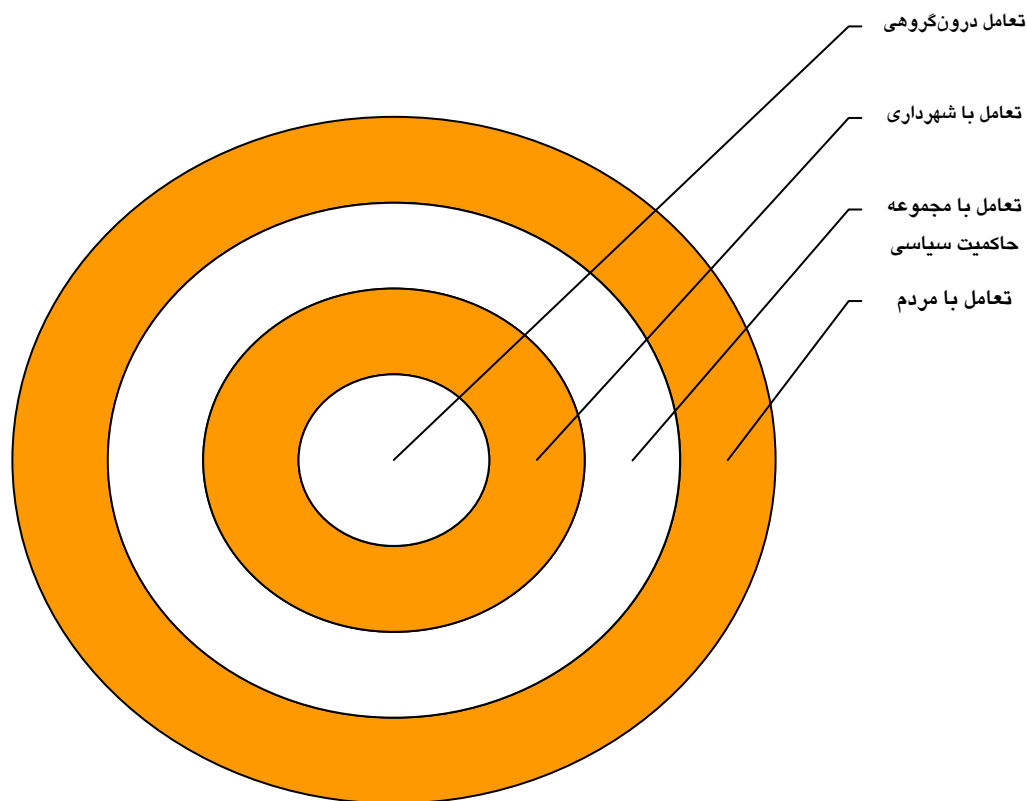
۲- تعامل با شهرداری: منظور تنظیم مناسبات و نوع و کیفیت تعامل شورای شهر با قوهٔ اجرایی خود یعنی شهرداری است. با توجه به اینکه حدود ۲۴ وظیفه از وظایف شورای شهر مستقیم یا غیرمستقیم مرتبط با شهرداری است لذا شورا در حوزهٔ مسئولیت برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری، اجرا و خصوصاً نظارت نیازمند تعامل قانونمند، نهادینه و دربردارندهٔ منافع شهروندان با شهرداری است.

۳- تعامل با مجموعه حاکمیت سیاسی: بدون وجود تعاملی قانونمند و تعریف‌شده و پایدار از سوی شورا با دستگاه‌های مختلف قانونگذاری، اجرایی و قضائی گزاف نخواهد بود اگر گفته شود شورا قادر به انجام وظایف خود نخواهد بود. لذا شورا به منظور پاسخ‌گویی به مطالبات مردم در حوزه‌های مختلف بخصوص از طریق قانونگذاری محلی و تهیه و تصویب مصوبات و همچنین نظارت بر عملکردها نیازمند تعامل همه‌جانبه با نهادهای حاکمیتی می‌باشد. در برقراری چنین تعاملی لازم است منافع شهروندان، قوانین و مقررات، تحقق وظایف قانونی شوراها، حفظ روحیه همکاری و همدلی بین شوراها و دستگاه‌های مختلف و گره‌گشایی از مشکلات شهر مبنا قرار گیرد.

۴- تعامل با مردم: می‌توان در ورای وظایف و اختیارات قانونی شوراها و فلسفه وجودی تشکیل شوراها اذعان نمود که اصولاً مأموریت اصلی شوراها بسترسازی برای مشارکت شهروندان در امور مختلف شهر و بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های مردمی است و شورا نهادی کاملاً مشارکتی است. بدون ارتباط و تعامل مستمر و سازماندهی شده شورا با شهروندان نه شوراها از نیازهای واقعی مردم اطلاع خواهند داشت، نه اطلاع‌رسانی درستی به مردم از تصمیمات و مصوبات شوراها صورت خواهد گرفت و نه مشارکت و همکاری واقعی و معنادار مردم با مدیریت شهری محقق خواهد شد. لذا شوراها براساس قانون و مقررات و براساس یکسری راهکارها و شیوه‌های مشخص باید تمهیداتی را برای برقراری ارتباط و

تعامل مؤثر با شهروندان در حوزه‌های مختلف داشته باشند. یکی از اصلی‌ترین دستاوردهایی که این تعامل می‌تواند در پی داشته باشد، بهره‌گیری از مشارکت مردم در تصمیم‌سازی، شناسایی و ارائه اولویت‌ها و همچنین تحقق نظارت مردمی است.

بنابراین در یک نمودارهندسی می‌توان به شرح ذیل ۴ سطح ضروری تعامل شوراها را نمایش داد.

ضرورت وجود تعامل بهینه درون‌گروهی در شورا (سطح اول)

- ۱- تقسیم کار مناسب و مطلوب برای انجام وظایف قانونی براساس ۳ معیار تخصص، دانش، تجربه و مهارت و علاقمندی اعضاء.
- ۲- حضور مؤثر اعضاء در هیأت رئیسه، کمیسیون‌ها و مجامع.
- ۳- حاکم‌شدن فضای همدلی و همکاری در شورا در عین وجود سلاقی و دیدگاه‌های متفاوت فردی.
- ۴- انسجام‌بخشی و کارآمدی تشکیلات داخلی شوراها، هیأت رئیسه، کمیسیون‌های تخصصی و
- ۵- تقویت جایگاه و عملکرد نهاد شورا فارغ از اشخاص.
- ۶- رعایت مقررات، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های قانونی درخصوص سازوکارهای مناسبات داخلی شورا.
- ۷- ارتقاء خروجی عملکرد شوراها در قالب مصوبات، طرح‌ها و لوایح قوی و کارآمد و نظارت مؤثر بر عملکردها.

اصول و معیارهای اساسی تعامل درون‌گروهی شوراهای

- ۱- تقدم منافع جمعی و منافع شورا بر هر گونه منافع فردی، گروهی و قبیله‌ای.
- ۲- حفظ همگرایی و انسجام در شورا.
- ۳- دیگرخواهی، دلسوزی و همت بلند اعضای شورا
- ۴- قاعده‌مند کردن تقسیم کار و تشکیلات داخلی شوراها.
- ۵- نظم، انضباط و حضور فعال اعضاء شورا در جلسات کمیسیون‌ها و شورا.
- ۶- آگاهی و اطلاع درست اعضاء از قوانین، مقررات و رویه‌های قانونی.
- ۷- شایسته‌سالاری و شایسته‌گزینی در انتخاب اعضاء برای عضویت در هیأت رئیسه، کمیسیون‌های داخلی و مجامع

بنابراین لازم است بهترین نوع تعامل بین اعضای شورا از طریق انتخاب هیأت رئیسه و کمیسیون‌های قوی و دارای صلاحیت تخصصی و با بهره‌گیری از دانش و تجربه تمام اعضاء در داخل شورا شکل گیرد. شورایی که در درون خود انسجام و کارآمدی نداشته باشد یقیناً قادر به تعامل با شهرداری با دستگاه‌های دولتی و اجرایی نبوده و در جلب مشارکت مردم ناتوان خواهد بود.

ضرورت و معیارهای تعامل شوراهای شهر با شهرداری‌ها (سطح دوم)

- ۱- از آنجایی که بیشترین وظایف قانونی شورا در ارتباط با شهرداری می‌باشد (بیش از ۲۴ بند از ۳۴ بند وظایف شوراها در ماده ۷۱ قانون) لذا این تعامل اجتناب‌ناپذیر است.
- ۲- تعامل شورا با شهرداری به منظور اجرای وظایف تقنینی و سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، اجرایی، مشورتی و نظارتی شورا در ارتباط با شهرداری صورت می‌گیرد.
- ۳- بدون تعامل مطلوب و قانونی شورا با شهرداری بعنوان قوه مجریه خود، یا شورا در تقابل با شهرداری قرار می‌گیرد یا منفعل و تسلیم در برابر شهرداری
- ۴- برخی از حوزه‌های کارکردی که شورا در ارتباط با شهرداری نیاز به تعامل دارد عبارتند از:
 - ۴-۱: تصویب لوایح پیشنهادی از سوی شهرداری (مباحث کارشناسی، اصلاح لوایح پیشنهادی و اعمال نظرات شورا در لوایح و...)
 - ۴-۲: الزام شهرداری به اجرای طرحهایی که از سوی اعضای شورا پیشنهاد و نهایتاً به تصویب شورا می‌رسد (توجه به دیدگاه‌ها و نقطه نظرات شهرداری‌ها در تهیه و تصویب این طرحها و الزاماتی که بدنبال دارد).
 - ۴-۳: نظارت بر عملکرد شهرداریها درحوزه‌های مختلف عمرانی، خدماتی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و رفاهی)
 - ۴-۴: تصویب بودجه، متمم، اصلاح و تفریح بودجه شهرداری، شرکتها و سازمان‌های وابسته به شهرداری
 - ۴-۵: تصویب وام‌های پیشنهادی شهرداری
 - ۴-۶: تصویب معاملات و نظارت بر آنها

- ۷-۴: تصویب اساسنامه موسسات و شرکتهای وابسته به شهرداری
- ۸-۴: تصویب لوایح برقراری یا لغو عوارض شهری
- ۹-۴: نظارت بر حسن جریان دعاوی مربوط به شهرداری
- ۱۰-۴: تصویب نرخ خدمات ارائه شده توسط شهرداری
- ۱۱-۴: تأیید صورت جامع درآمد و هزینه شهرداری
- ۱۲-۴: تصویب آیین‌نامه‌های پیشنهادی شهرداری
- ۱۳-۴: انتخاب شهردار
- ۱۴-۴: نظارت بر حسن اداره و حفظ سرمایه و دارایی نقدی، جنس و اموال منقول و غیرمنقول شهرداری

ملاحظه می‌شود که بدون تعامل شورا با شهرداری (تعاملی که مبتنی بر قانون، دربردارنده منافع عمومی شهروندان، همه جانبه، با حفظ استقلال عمل شورا از شهرداری و مسئولانه در قبال شهرداری باشد) انجام هیچ کدام از وظایف فوق‌الذکر امکان پذیر نیست.

ویژگیها و معیارهای تعامل مطلوب و بهینه شوراها با شهرداریها:

- ۱- تقابلی، مچ‌گیرانه و مختل امور جاری شهرداری نباشد.
- ۲- انفعالی، غیرمسئولانه، تسلیمی و سطحی نباشد.
- ۳- تمامی سطوح و بدنه شهرداری نظارت قانونی شورا بر شهرداری را در وهله اول با اقتناع و متعاقباً از طریق الزامات قانونی بپذیرند.
- ۴- سیستم شهرداری را به مشارکت پذیری و نظارت‌پذیری عادت دهد.
- ۵- این تعامل شهرداریها را به شفافیت در عملکرد خود و همچنین پاسخگویی به شورا و شهروندان متقاعد کند.
- ۶- نظارت بر هزینه کردن بودجه (قبل از اجرا - در حین اجرا و پس از اجرا) را محقق سازد.
- ۷- تعامل شورا با شهرداری مبتنی بر سهم‌خواهی و یا درنظرگرفتن منافع خاص افراد، گروه‌ها و جریان‌ها نباشد.
- ۸- شورا نیز مانند شهرداری شفاف عمل کند و قانون، مقررات، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها را با رعایت انصاف و واقع‌بینی ملاک عمل قرار دهد.

برای ایجاد و گسترش چنین تعاملی با شهرداری لازم است راهکارهای زیر پیگیری شود:

- ۱- اعضای محترم شورا مفاد کلیه قوانین، مقررات و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها و شرح وظایف خود در ارتباط با شهرداری و ارکان آن را مطالعه دقیق و همه‌جانبه نمایند.
- ۲- در کمیسیون‌های داخلی شورا با رعایت قواعد مربوطه نمایندگان شهرداری حضور مستمر داشته باشند.

۳- شوراها نظارت مستقل و ارزیابانه‌ای از پروژه‌های شهرداری داشته و فقط به گزارش‌های رسمی اکتفا نکنند.

۴- در تدوین و تصویب طرحها و لوایح حتی‌الامکان نقطه نظرات و دیدگاه‌های شهرداری مدنظر قرار گیرد.

۵- شوراها در زمان تصویب بودجه شهرداری با اطلاعات کامل وارد عمل شوند و به قیام و قعود اکتفا نکنند و ابتدا برنامه را ببینند و تصویب کنند بعد بودجه را.

۶- به منظور تحقق نظارت حین اجراء بر بودجه‌ها در برخی از موارد هزینه‌شدن بودجه‌ها منوط به عقد تفاهم‌نامه و توافق‌نامه مشترک با کمیسیون‌های مرتبط شورا شود (با رعایت مقررات) تا شورا از برنامه‌ها نیز مطلع شود.

۷- کمیسیونها و کمیته‌های مشترکی در موارد اختلافی مرضی‌الطرفین تشکیل شود.

۸- مدیران ارشد شهرداری، بدنه شهرداری را به پذیرش نظارت شورا رهنمون سازند.

۹- نظارت شوراها بر شهرداریها، گسترده‌تر، کیفی‌تر و همه‌جانبه‌تر و البته در قالبی سیستماتیک و قاعده‌مند محقق شود نه سلیقه‌ای و مقطعی.

۱۰- بنابراین لازم است تعامل مطلوب شورا و شهرداری در بستری مبتنی بر قانونمندی، تقدم منافع عمومی شهروندان، مشارکت‌جویانه و مسئولانه و مستمر و پایدار و به منظور تحقق مأموریت‌های نظارتی، اجرایی و تقنینی شوراها شکل گیرد.

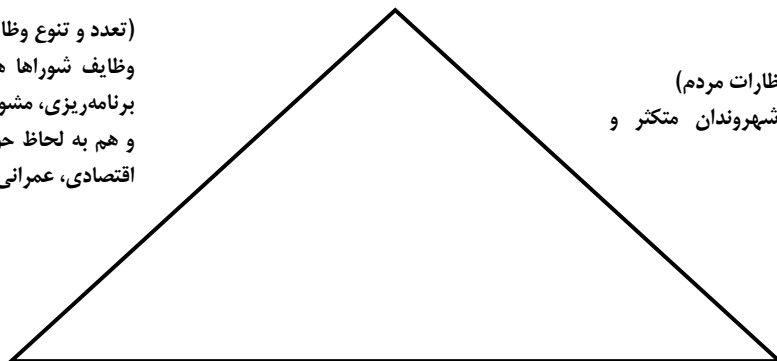
ضرورتها، معیارها و راهکارهای تعامل شوراها با قوای حاکمیتی (سطح سوم)

وقتی قانون اساسی از شوراها بعنوان ارکان تصمیم‌گیری و اداره امور کشور یاد می‌کند طبیعی است که انجام بسیاری از تصمیمات، فعالیتها و برنامه‌ها با سایر ارکان دولتی، اجرایی، تقنینی، قضایی و بطور کلی حاکمیتی معنا و مفهوم پیدا می‌کند، مضاف بر این چون شورا ذاتاً یک نهاد اجتماعی، چندوجهی و دارای وظایف متعدد در حوزه‌های مختلف است و مطالبات مردم از شوراها نیز متنوع و متکثر است. لذا عمل به وظایف قانونی، پاسخگویی به این مطالبات و خواسته‌ها بدون شکل‌گیری تعاملی قانونمند، مستمر و پایدار بین شوراها و ارکان دیگر حاکمیت امکان‌پذیر نیست. لذا ۳ ضلع مثلثی که ضرورت هم‌اندیشی، همکاری و تعامل بین شوراها و قوای حاکمیتی را اجتناب‌ناپذیر می‌سازد به شرح زیر است:

دستگاههای اجرایی و حاکمیتی متعدد می‌باشند
(تعدد و تنوع دستگاهها و نهادهای مرتبط با شوراها)

(تعدد و تنوع وظایف و حوزه عملکردی شوراها)
وظایف شوراها هم به لحاظ اجزاء مدیریتی (سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، مشورتی، اجرایی و نظارتی)
و هم به لحاظ حوزه‌های عمل متنوع است (فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، رفاهی و ...)

(تعدد و تنوع انتظارات مردم)
مطالبات و انتظارات شهروندان متکثر و
مختلف است

لذا شوراها در حوزه هایی به شرح زیر نیازمند تعامل با دستگاهها می باشند:

- ۱- تحقق وظایف اجرایی خود و جلب مشارکت و همکاری دستگاههای مختلف اجرایی
- ۲- تحقق وظایف نظارتی خود بخصوص در زمینه نظارت بر عملکردها و بودجههای دستگاههای مختلف
- ۳- سیاستگذاری و برنامه ریزی و تقنین محلی (تهیه و تصویب طرحها، تصویب لوایح)
- ۴- تحقق وظایف همکاری گونه و مشورتی خود
- ۵- در شناسایی، جمع بندی و استخراج اولویتها و نیازهای محلی و منطقه ای
- ۶- در کسب اطلاعات از رویدادها، حوادث و اتفاقات محلی و منطقه ای
- ۷- در برنامه ریزی کوتاه مدت، میان مدت و بلندمدت خود برای اداره شهرها
- ۸- در تصویب و تخصیص بودجهها و اعتبارات

به همین خاطر اگر نگاهی به وظایف شوراها در ماده ۷۱ داشته باشیم در اکثر بندهای آن عبارت «همکاری و هماهنگی با دستگاههای ذیربط» یا کسب مجوز از دستگاههای ذیربط به چشم می خورد.

دستگاهها و نهادهایی که در سطح محلی یا ملی شوراها با آنها ارتباط و تعامل دارند

- ۱- با مجلس شورای اسلامی در سطح ملی توسط شورای عالی استانها
- ۲- با دولت در سطح ملی و کلان توسط شورای عالی استانها
- ۳- با قوه قضاییه در سطح ملی توسط شورای عالی استانها
- ۴- استانداریها، فرمانداریها، بخشدارها و دهیارها که در بعضی از موضوعات مهمی چون تأیید نهایی مصوبات شوراها، صدور احکام شهرداران، تخصیص بعضی از کمکها و اعتبارات به شهرداریها، برگزاری جلسات شوراهای فرادست (بخش، شهرستان و استان) عضویت شوراها در مجامع استانی و شهرستان و شهری مانند کمیته برنامه ریزی و توسعه استان و شهرستان، کارگروه های مختلف، هیئت های استانی و شهرستانی حل اختلاف و رسیدگی به شکایات شوراها و... بودجه های عمرانی مستقیماً ایفای نقش می نمایند.
- ۵- دستگاههایی مانند ادارات کل ارشاد اسلامی، تربیت بدنی، میراث فرهنگی و گردشگری، سازمان تبلیغات اسلامی صداوسیما، اوقاف و امور خیریه، آموزش و پرورش، بهداشت و درمان علوم و تحقیقات و فن آوری و کار و امور اجتماعی بهزیستی، نیروی انتظامی و... که در حوزه های فرهنگی و اجتماعی در ارتباط با تصمیمات و فعالیت های شوراها ذی مدخل هستند.
- ۶- دستگاههای خدماتی مانند آب، برق، گاز، مخابرات، آب و فاضلاب، کشاورزی، صنعتی، بازرگانی و... که در حوزه خدمات متعدد شهری مسئولیت دارند و لازم است تعامل شوراها با این دستگاهها نیز قوی و موثر باشد.
- ۷- دادگاهها، دادگستریها و مجامع حقوقی و قضایی مستمر در شهرها و استانها و سایر نهادها و دستگاههایی که در سطوح و مقیاس های مختلف در سطح کشور خدمات رسانی دارند.

اهم معیارها و ضوابط تعامل شوراهای دیگر

- ۱- تعامل مستمر، قاعده مند و مبتنی بر اعتماد، همکاری و هماهنگی متقابل
- ۲- انتقال دهنده مطالبات و خواسته‌های مردم به دستگاه‌های مختلف
- ۳- متقاعد کردن دستگاه‌ها به پاسخگویی به مردم و شوراهای
- ۴- پرسشگرانه و شفاف و البته مسئولانه و منصفانه
- ۵- تلاش برای رفع کاستی‌ها و نواقص در خدمت‌رسانی به مردم
- ۶- رعایت تمامی ملاحظات قانونی شرعی و عقلی در مناسبت بین شوراهای و حاکمیت
- ۷- رعایت مصالح عمومی و ملی کشور.

ضرورت، معیارها و راهکارهای تعامل شوراهای با مردم (سطح چهارم)

شوراهای به منظور دستیابی به اهداف زیر نیازمند تعامل مطلوب با مردم می‌باشند:

- ۱- اطلاع از مشکلات، نارسایی‌ها و درد دل واقعی مردم نهفته در خانواده‌ها، کوچه‌ها و خیابان‌ها
- ۲- بهره‌گیری مستقیم از مشارکت فکری، زبانی، مالی، مادی و معنوی شهروندان در اداره امور شهر
- ۳- عملیاتی کردن فرآیند نظارت گسترده شوراهای در سطوح مختلف و امور مختلف شهری (هسته‌های نظارتی مردمی در کوچه‌ها، خیابان‌ها، محلات و مناطق چشم بینای شوراهای در نظارت هستند)
- ۴- اطلاع رسانی شورا به مردم از سیاست‌ها، تصمیمات، مصوبات و برنامه‌های فعلی و آتی خود
- ۵- محقق ساختن خواست و مطالبه مردم برای مشارکت در تصمیم‌سازی، تصمیم‌گیری و اداره امور شهرها
- ۶- انطباق هرچه بیشتر تصمیمات و فعالیت‌های شوراهای با خواسته‌ها و نیازهای واقعی شهروندان
- ۷- ایجاد همبستگی، همدلی، حس مشارکت و تعلق شهروندی، مسئولیت‌پذیری، آگاهی به حقوق و تکالیف شهروندی و ... در شهروندان.
- ۸- کاستن از هزینه‌های زیادی که مدیریت شهرداری از بابت عدم برخورد مسئولانه و دلسوزانه مردم با مسائل شهری و بی‌تفاوتی آنها می‌پردازد.

اهم معیارها و اصول تعامل مطلوب شوراهای با مردم

- ۱- ارتباط مستمر، آگاهانه و پایدار شوراهای با مردم
- ۲- اعتماد و اعتقاد به مردم
- ۳- پذیرش خواسته‌ها، مطالبات و پیشنهادات شهروندان
- ۴- اعتقاد به نظارت فراگیر و مستمر مردم بر عملکرد شورا و شهرداری
- ۵- شفاف کردن قوانین و مقررات و اطلاع‌رسانی به شهروندان از عملکردها و تصمیمات شوراهای
- ۶- حضور مداوم اعضای شوراهای در بین مردم بی‌پیرایه و بدون تشریفات
- ۷- توجه به گزارش‌های خالص و بی‌واسطه مردم

برای تحقق تعامل مطلوب شوراهای و مردم و جلب مشارکت شهروندان، راهکارهای زیر پیشنهاد می‌گردد

- ۱- تشکیل گروه‌های داوطلب، هسته‌های داوطلبانه و مشارکتی، شورایی‌ها، رابطین محلی و ... مطابق بند ۷ ماده ۷۱ توسط شوراهای در محلات و مناطق
- ۲- راه‌اندازی دفاتر نظارتی شوراهای در شهرهای بزرگ و در سطح مناطق
- ۳- تنظیم برنامه‌های بازدید منظم میدانی اعضای شوراهای از مناطق و محلات
- ۴- فعال کردن صندوق پیشنهادات و انتقادات مردمی در شوراهای
- ۵- دایرکردن خط تماس گویای شهروندان با شوراهای
- ۶- الزام شهرداری به حمایت مادی و معنوی از ابتکارات، خلاقیت‌ها، طرح‌ها و پیشنهادات افراد و گروه‌های داوطلب مشارکت‌کننده در امور مختلف شهری.
- ۷- تشکیل بانک اطلاعات، ایده‌ها و خلاقیت‌های شهروندان در شوراهای
- ۸- نظرسنجی‌ها و نظرخواهی‌های مداوم شوراهای و شهرداری‌ها از مردم در امور مختلف شهری
- ۹- استفاده از ظرفیت‌های معنوی، فرهنگی و اجتماعی موجود برای حضور شوراهای در متن جامعه (مساجد، کانون‌ها، نماز جمعه، هیئت‌های مذهبی، اعیاد، جشن‌ها و مناسبت‌ها)
- ۱۰- بازبودن در اتاق شوراهای و شهرداری‌ها به روی مردم در همه حال
- ۱۱- حمایت و پشتیبانی شورا از تشکیل انجمن‌ها، نهادهای غیردولتی، تعاونی‌ها و خیریه‌ها و ...
- ۱۲- سایر راهکارها و اقدامات

نتیجه‌گیری:

نگارنده اعتقاد دارد که چنانچه شوراهای بستر و زمینه‌های لازم را برای ایجاد و گسترش تعاملی قانونی، قاعده‌مند و برنده/برنده در سطوح ۴گانه فوق‌الذکر ایجاد نمایند و البته دستگاه‌ها و نهادهای دیگر به الزامات این تعامل تن در دهند و مردم نیز شوراهای را در تحقق وظایف خود کمک نمایند بسیاری از نارسائی‌ها و مشکلاتی که در حال حاضر در شوراهای وجود دارد (چه در داخل شورا، چه از ناحیه ارتباط با شهرداری‌ها و چه در ارتباط با قوای دیگر کشور و یا عدم حمایت و همراهی کامل مردم با شوراهای) مرتفع خواهد شد، اگر چنین تعاملی نهادینه شود می‌توان ادعان کرد که مدلی موفق از عملکرد شوراهای را می‌توان ارائه داد. آنچه که مطرح شد بازکردن باب بحث و تبادل نظر در این زمینه بود که قطعاً با راهنمایی و نظرات متخصصین و صاحب‌نظران کامل‌تر و نقایص آن رفع خواهد شد. طبیعی است که در باب هرکدام از این سطوح و جزئیات آن می‌توان سخن‌ها گفت و نوشت. ان‌شاء... . ۸۷/۴/۳۰/۵

بس کنم ای دوست تو خود گفته گیر
یک دوسه لام و دوسه میم دگر